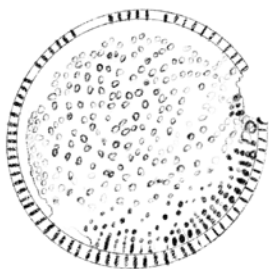

Sfääreistä ja muusta

Teksti ja kuvitus: Taavetti Huhtala

Pallo

Pallo on kolmiulotteinen kappale, jonka sijainti on kokonaan tietyn säteen päässä keskipisteestä. Tämä on tietysti pallon matemaattinen määritelmä, mutta tässä sulkeutuvassa muodossa ja sen erilaisissa ilmentymissä on myös jotain hyvin olennaista ihmisyydestä: taipumus jatkuvuuteen, kaaoksen rajoittamiseen ja reunattomuuden järjestämiseen joksikin, jota ei ollut ehkä koskaan tarkoitettu rajattavaksi.

Sulkapallo

Tarkalleen ottaen sulkapallo ei ole pallo sen varsinaisessa merkityksessä. Puolipallo, johon kiinnittyy kartiomainen siipi: tässä yhtälö, jonka tunnemme sulkapallona. Kun vastustajani maila viuhahtaa ja katseeni lukkiutuu sulkapalloon, näen myös Ikaroksen liitämässä kohti aurinkoa. Mutta kuten Ikaros, ei sulkapallo koskaan saavuta tähden täydellistä muotoa: se kerta kaikkiaan ei ole kuula.

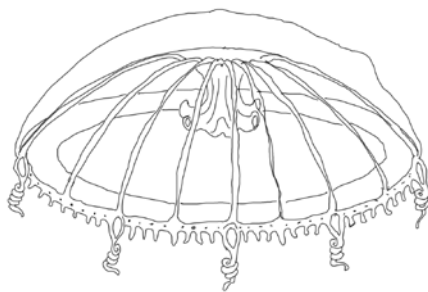
Maapallo

Kotimme on sinisellä pallolla. Maailman sivu on uskottu, että tämä planeetta kiertää muiden aurinkokuntamme planeettojen kanssa räjähtävän suurta kaasupalloa, aurinkoa. Tähtitieteilijät selittävät pallon muodon syntyvän painovoimasta. Ilmeisesti keskipakovoiman ansiosta pallo on esimerkiksi kuutiota sopivampi muoto taivaankantta kiittämään.

Vaikka yksittäinen elämä on kautta aikain ollut hauras, on antroposeenin aikakaudella koko Maan elämä yhä hauraammassa kantimissa. Asekaupan ja data-keskusten kukoistaessa voin vain toivoa...

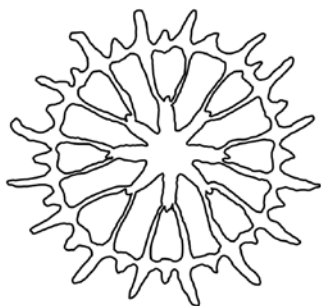
Taivaanpallo

Maa itse on kääriytynyt eräänlaiseen peittoon, jota kutsutaan *magnetosfääriksi*. Tämä näkymätön pallo (hiukan kuin näkymättömyysviitta) suojaa meitä auringon tuulilta ja kosmisilta säteilyltä.

Sfääri (taivaanpallo) on kreikasta lainattu sana, joka tarkoittaa palloa tai jotain epämääräisen pyöreää. Tähtitieteessä sitä käytetään kuvaamaan erilaisia pallomaisia vyöhykkeitä sekä kerroksia ja arkikielessä jotain, joka on hiukan ehkä tietoisuuden rajamailla.

Tämä loputtomasti rakentuva ja kerrostunut, sipulia muistuttava muoto ei ole ainoastaan tähtitieteellinen abstraktio, vaan ajatus, johon länsimaisen tieteen ja

filosofian historiassa on palattu toistuvasti. Jo antiikissa **Pythagoras** antautui näkemykselle, jossa musiikki ja matematiikka muodostavat universaalin kielen, koodiston, joka paljastaa maailmankaikkeuden järjestyksen. Ajatusta sfäärien näkymättömästä mutta matemaattisesti täsmällisestä harmoniasta (*musica universalis*) on kehitelty antiikista lähtien edelleen modernissa tieteessä ja taiteessa. Tämä ajatus on muovannut kokonaista länsimaista tiedollista perinnettä, jota ovat rakentaneet sellaiset nimet kuin Pythagoras, **Platon**, **Kepler**, **Schopenhauer**. He ovat eri aikakausina etsineet järjestystä kosmoksen kerroksista kuunnellen maailmankaikkeuden oletettua sointia.

Planeetta

Johannes Kepler tahtoi tehdä planeetoista muusikoita. Hän halusi luoda harmonisen mallin planeettojen liikkeestä, jota hän luonnehtikin musikaaliseksi järjestelmäksi. Idea ei ole ainutlaatuinen, ja viittauksia taivaankappaleiden sekä musiikin väliin yhteyteen tehdään myös nykyajan populaarikulttuurissa.

Tiedonhakuni lomassa törmäsin Coldplayn albumiin *Music of the Spheres* vuodelta 2021. Levyn nimi viittaa suoraan

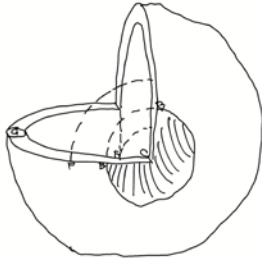
tähän ajatukseen. Coldplayn levyn konsepti perustuu täysin kuvitteelliseen aurinkokuntaan, mikä herättää kysymyksen ennemmin todellisuutemme luonteesta kuin musiikintekijöiden esoteerisista kiinnostuksen kohteista.

Täysikuu

Perimätiedon mukaan **Siddharta Gautaman** elämän merkkipaalut (syntyminen, valaistuminen, kuolema) sattuivat kaikki täysikuun alla. Uskomus kertoo elämän noudattavan jonkinlaista kosmista järjestystä ja aikataulua. Tämä taas herättää kysymyksiä vapaasta tahdosta: kuljemmeko omasta tahdostamme vai ennalta määrätylä radalla kuun kierron tapaan? Toisaalta joissain kulttuureissa täysikuu yhdistetään unettomuuteen, kasvaneeseen levottomuuteen tai jopa tilapäiseen mielenterveyden häiriintymiseen.

Mutta täysikuu on enemmän kuin Siddharta Gautaman historiaan liittyvä anekdootti tai mielen metafora. Se pursuaa

symboliikkaa – helpompaa olisi sanoa, mitä täysikuu ei ole. Täysikuu on taivaankannen julkkis, joka paradoksaalisesti jättää ison A:nkin varjoonsa. Kuun kierto on yksi harvoista pysyvistä asioista maailmassa, jossa **Italo Calvino** sanoi nopeuden vietettävän voitonjuhlaansa. Silti täysikuu pitää rytminsä eikä poikkea tahdist, kuin kohta, jonka voimme improvisoida loputtomia kertoja uudelleen.

Kuuhoroskoopit, energiaharjoitukset, uushengelliset meditaatiot julistavat kuun vapauttavaa evankeliumia. Me rakennamme sen ylle merkityksiä, jotka oikeuttavat käytöksemme, selittävät tunnetilamme tai antavat syyn ostaa vielä yhden kristallikiven. Ehkä juuri tämä kivi ohjaa elämämme oikealle polulle. Kuu ei ole väärällä polulla, vaan se pysyy radallaan. Meille se on alttari, jonka ääreen kannamme kaiken, mitä ei voi ymmärtää. Kuun kulttuuriseen viitekehykseen on kasautunut metafyysinen kitsch-rykelmä.

Kulttuurissa täysikuu menee yli täyden. Se on kaikkea: muutos, vaara, hedelmällisyys, hulluus, rakkaus, syntymä, tyhjä näytämö, johon jokainen saa heijastaa myytinsä ja tragediansa. Kuu on niin pullollaan merkityksiä, että merkityksellisyys häviää. Miksi kaiken täytyy tuntua kohtalolta? Miksi sattuman ja muutoksen sietäminen on niin sietämätöntä, vaikka ne ovat ainoat väistämättömät asiat?

Myönnän: täysikuulla on romanttinen puolensa. Se on kaunis. Ja outoa lohtua tuo ajatus siitä, että kuun ovat nähneet

taiteilijat **Sapposta Virginia Woolfiin** ja **Claude Debussystä Meredith Monkiin**.

Ehkä juuri siksi täysikuu on niin rakas: se on itse hiljaisuus. Ei merkitys, vaan tauko. Valo, jonka alla kulma pyöristyy. Melu vaimenee, ja kaipuu jää. Kuu pysyy niin sävelissä kuin runoudessa. **Chopinin** nokturnot, Debussyn *Kuutamo* ja tietysti popmusiikin *Blue Moon*, *Pink Moon*, *Harvest Moon* tai *The Dark Side of the Moon*. Jokainen kappale on yritys sanoittaa jotain, mitä ei voi sanoa suoraan. Ne puhuvat meistä, eivät kuusta.

Entä jos täysikuu ei ollut koskaan taivaalla? Ehkä se on vain paikka meissä. Valo osuu tuohon paikkaan juuri silloin, kun emme yritä ymmärtää. Ehkä siksi katsomme kuuhun – ei vastauksen tähden, vaan kysyäksimme oikean kysymyksen.

kuu ei ole jumala, ei merkki, ei vastaus.

vain todiste, kuinka jokin voi olla kokonainen eikä silti selitä itseään

